

Eeuwigheidszondag

in de Lutherse Kerk op het Spui
Amsterdam, 24 november 2024

Protestantse
Kerk

Evangelisch-Lutherse
Gemeente Amsterdam

Welkom in deze kerk, u, die voor het eerst met ons verbonden bent, en u, die hier kind aan huis bent in de “Oude Lutherse”. Hopelijk helpt dit boekje u om de viering te kunnen volgen. Wij nodigen u uit om met ons mee te zingen, te luisteren, en te bidden. Ook welkom allen, die vandaag online met ons meevieren!

Vandaag is de collecte bestemd voor de Speelgoedbank. U kunt daarvoor geld of (oud) speelgoed doneren (zie info achterin deze liturgie)

Vandaag is de laatste zondag in het “kerkelijk jaar”. Dat kerkelijk jaar loopt heel bewust niet zomaar gelijk met het “wereldlijke” jaar, waarbij de maanden gedeeltelijk zijn vernoemd naar de goden en godenzonen van de antieke: Janus, Mars, Maia, Juno, Augustus....

Nee, in zekere zin “verzet” het kerkelijk jaar zich tegen de zogenaamd “natuurlijke” (of door de oude goden van natuur en kracht bepaalde) verloop van tijd. Het kent een structuur van viertijden en jaarfeesten waarop wezenlijke concepten van geloof en evangelie aan de orde worden gesteld. Het nieuwe jaar begint met één advent, met de aanloop naar Kerstmis, het feest van de geboorte van Christus. Het eindigt met de laatste zondag daarvoor, vandaag dus, - een zondag die in het teken staat van TIJD EN EEUWIGHEID.

Op deze zondag gedenken wij de tijd die ons gegeven is om te leven, de weidsheid en de beperking ervan, en de mensen die wij daarbij op onze weg tegenkomen. En wij herinneren ons degenen die uit ons leven zijn weggeroepen, in het bijzonder de overledenen van het afgelopen jaar.

Voor in de kerk bij de icoon zijn er kaarsen beschikbaar. Als u dat wilt, kunt u hier **een lichtje aansteken voor een dierbare**, voor licht in een moeilijke situatie, voor iemand die u wilt opdragen aan God...

(afbeelding voorkant:

Engel van de laatste troost; H.N. Werkman)

Over Eeuwigheidszondag

Eeuwig is niet tijdelijk

In het woord 'eeuwigheid' hoor je iets van 'eeuw' (100 jaar) doorklinken, maar dat is eigenlijk misleidend. Want wat wij in gelovig perspectief bedoelen met eeuwigheid heeft maar weinig te maken met de meetbare tijd en de afbakening van dagen en jaren.

Eeuwigheid, dat is die tijd of beter: die ruimte, waar alle tijdelijke tijd irrelevant wordt, omdat ze door Gods nabijheid is omsloten.

Het is een ruimte van verlangen en belofte waar, zo durven wij te geloven, dat wat ons scheidt van elkaar en van Gods liefde is opgeheven, en waar wij deel mogen hebben aan wat wij benoemen met het geloof in het "een-zijn" van God.

Dat is wat bij onze viering van Eeuwigheidszondag centraal staat: Dat wij ons (laten) toezingen en toezeggen en elkaar bevestigen in het geloof dat pijnlijke gescheidenheid die ons in het leven overkomt, daar waar wij mensen die ons lief zijn moeten loslaten en in Gods nabijheid aanbevelen, - dat dat niet het laatste is wat over ons leven en sterven gezegd kan worden. Op Eeuwigheidszondag mogen de namen en herinneringen van onze liefsten nog eens klinken, in onze nabijheid, hier in dit bestaan. Deze liefsten zijn daarin voor even nog eens 'fysiek' nabij, in klank en in de adem die die klank beweegt, en in de gevoelens die het noemen van hun namen en de gebeden bij ons oproept. In veel gemeenten wordt deze zondag haast nog intenser beleefd dan Pasen of Kerstmis, juist omdat het persoonlijke en het eeuwige hier heel dicht bij elkaar liggen.

De Reformatie

En toch is Eeuwigheidszondag er niet altijd geweest. De gedachtenis der gestorvenen had klassiek (in de Rooms-katholieke traditie) z'n plaats op Allerzielen. En met die uitgebreide viering en vooral de persoonlijke misvieringen had de reformatorische beweging en Luther zelf nogal moeite.

Immers, zo Luther: de doden zijn dood, en te bidden voor hun behoud (in vagevuur en voorgeborgde), zo als gebruikelijk rond Allerzielen, was zo zeer verbonden met de aflaatpraktijk, dat dit reformatorisch gewoon niet meer kon.

Wel had Luther oog voor de pastorale behoefte waar de aandacht voor de pijn om het loslaten van onze liefsten in voorziet. Die vatte hij ook geregeld in woorden rondom prediking en rouwpastoraat, door erop te wijzen dat de kern van het evangelie juist is, dat Christus' eeuwige nabijheid en het begin van diens koninkrijk niet in een verre toekomst hoeft te worden gezocht, maar geloofd mag worden als hier en nu! In het dagelijkse en heel 'gewone' geloofsleven is Christus ons zo nabij als het maar kan, en is de deur tussen tijd en eeuwigheid open. Daarmee zijn ook onze gestorven liefsten niet ver weg, maar ons in Christus even nabij als Christus zelf. We mogen hen aan allen en alles omvattende liefde in Christus toevertrouwen en hoeven daarom ook niet angstvallig voor hun behoud te bidden. Het geschetste geloofsbeeld is mooi, maar een 'simpele ziel' heeft soms toch behoefte aan meer houvast, aan tastbare, ritueel ervaarbare momenten van bemoediging.

Historisch

Om een en ander ook binnen de jaarlijkse vierkalender van de reformatorische traditie een plek te geven bepaalde Koning Willem III van Pruisen in 1816 gewoon 'van hoger hand' dat er in de orde van de zondagen van het jaar een zondag voor de gedachtenis der gestorvenen moest komen. Daarbij speelde toen ook nog in het bijzonder mee, dat de rouw om de vele recentelijk in de oorlog van 1813 tot 1815 gestorvenen letterlijk extra zwaar op de samenleving als geheel drukte.

Vanaf 1950 onderstreepte vervolgens de opkomende liturgische beweging in het Protestantisme voor die zondag vooral het aspect van eindtijd en eeuwigheid, iets dat in de

Rooms-katholieke jaaragenda eerder hoort bij de zondag van Christuskoning. Protestants viel daarbij de nadruk op het adagio van Luther dat in Christus de dood is overwonnen, en dat juist daar waar je dood ziet en niets dan dood vermoedt het leven zelf van Christuswege het meest nabij is. Er is, zo Luther, geen tussengebied waar doden zouden kunnen dolen of ‘eeuwig’ (in tijdelijke zin) zouden moeten lijden, zo als onder andere Augustinus (CD21) het ooit had beschreven.

Pastoraal

De haast mystieke “theologie van het kruis” zo als Luther die heeft ontwikkeld is bedoeld als pastoraal en troostend, ook en vooral in momenten van rouw. Om haar beter ‘te doen landen’ in de rouwende realiteit van mensen biedt Eeuwigheidszondag een rituele plek. Dat had koning Willem III toch wel goed gezien. Een plek waar even geen antwoorden hoeven te worden gegeven, waar het mysterie van leven (en sterven) in de ruimte van de viering mag rusten, en waar woorden mogen klinken als die van Dietrich Bonhoeffer, die ooit zei:

*Afscheid nemen
is met zachte vingers
wat voorbij is dichtdoen
en verpakken
in goede gedachten en herinnering
is verwijlen bij een brok leven
en stilstaan op de plekken van pijn en vreugde
Afscheid nemen
is met dankbare handen weemoedig meedragen
al wat waard is niet te vergeten
is moeizaam de draden losmaken
en uit het spinrag der belevenissen loskomen
en achterlaten
en niet kunnen vergeten.*

Onze viering op Eeuwigheidszondag vandaag

Voorganger: ds Andreas Wöhle. Organist: Wim Does

In deze dienst klinken klanken die ook in het verleden hierbij hebben getroost en gedragen. In de vorm van een “Lutherse Mis” - een viering waarin “de muziek het mag zeggen” en waarbij de muziek een haar eigen “verkondigingstaak” heeft - voert **Instrumentaal en Vocaal ensemble Kwintessens** onder leiding van **Nannie Schuller** onder andere de volgende stukken uit:

- „*Aus tiefer Not*“ (SWV 235), Heinrich Schütz (1585-1672)
- “*Fürchte dich nicht* ” (JCB9), Johann Christoph Bach (1642-1703)
- „*Da Jakob vollendet hatte*“ (Israelsbrünnlein nr 10), Johann Hermann Schein (1586-1630)

Uitvoerenden:

Kwintessens o.l.v. Nannie Schuller
Lotta Hoogman sopraan
Saskia Eelman sopraan
Karien Welling sopraan
Petra Bose sopraan/mezzosopraan
Lily Dekker sopraan/mezzosopraan
Sara Bjarland sopraan/mezzosopraan
Sophie Koers alt/mezzosopraan
Suzanne van der Mel alt
Liesbeth Kwikkel alt
Marjolein Aartsen alt
Thom van Duuren tenor
Jan Willem van der Weij tenor
John Tyler tenor
Wouter Schuller bas
Bra Buijze bas
Alfonse Cox bas
m.m.v.
Veronieke Schrikkx hobo
Lily Dekker dwarsfluit
Wim Does piano en orgel

Orgelspel
STILTE
Intochtslied
Zingen: 942

(gemeente gaat staan)

1 Ik sta voor U in leeg-te en ge-mis,
vreemd is uw naam, on-vind-baar zijn uw we-gen.
Gij zijt mijn God, sinds men-sen-heu-ge-nis -
dood is mijn lot, hebt Gij geen an-dere ze-gen?
Zijt Gij de God bij wie mijn toe-komst is?
Heer, ik ge-loof, waar-om staat Gij mij te-gen?

2 Mijn dagen zijn door twijfel overmand,
ik ben gevangen in mijn onvermogen.
Hebt Gij mijn naam geschreven in uw hand,
zult Gij mij bergen in uw mededogen?
Mag ik nog levend wonen in uw land,
mag ik U eenmaal zien met nieuwe ogen?

3 Spreek Gij het woord dat mij vertroosting geeft,
dat mij bevrijdt en opneemt in uw vrede.
Open die wereld die geen einde heeft,
wil alle liefde aan uw mens besteden.
Wees Gij vandaag mijn brood, zowaar Gij leeft -
Gij zijt toch zelf de ziel van mijn gebeden.

VOORBEREIDING

Gelofte

(gemeente blijft staan)

Voorganger: In de naam van de Vader, de Zoon
en de Heilige Geest. †

Gemeente: AMEN

Bemoediging

V : Onze hulp is de naam van de HEER

G : DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT. *Ps. 124,8*

V : Hij die trouw is tot in eeuwigheid *Ps. 146,6*

G: EN HET WERK VAN ZIJN HANDEN NIET LOSLAAT. *Ps. 138,8*

Schuldbelijdenis en genadeverkondiging

V : Heer, vergeef ons al wat wij misdeden,

G : EN LAAT ONS WEER IN VREDE LEVEN.

V : De Heer ziet en vergeeft al ons tekortschieten,
onze zonden, en wij worden als Gods kinderen
op de weg gezet van nieuw leven. †

G : AMEN *(gemeente gaat zitten)*

Welkom en inleiding op de viering

V: Antifoon

*“Mijn plan met jullie staat vast - spreekt de Heer. Ik heb jullie
geluk voor ogen, niet jullie ongeluk: ik zal je een hoopvolle
toekomst geven.” (Jer 29,11)*

Zingen: Gezang 807, 1.4.6

1 Een mens te zijn op aar - de,
is eens voor-goed ge - bo - ren zijn,
is le - vens-lang ge - boor - te-pijn.
Een mens te zijn op aar - de
is le - ven van de wind.

Liedboek Online

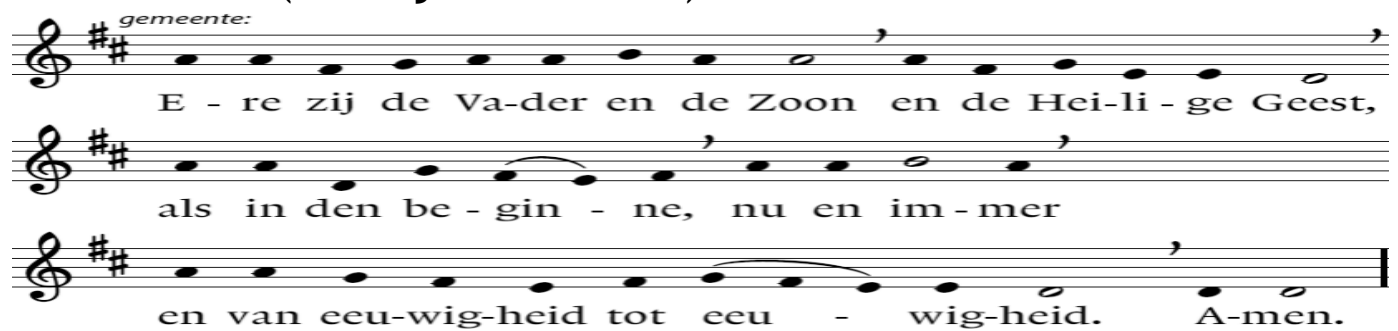
4 De mensen hebben zorgen
het brood is duur, het lichaam zwaar,
en wij verslijten aan elkaar.
Wie kent de dag van morgen?
De dood komt lang verwacht.

6 Hoe zullen wij volbrengen
wat door de eeuwen duren moet;
een mens te zijn die sterven moet?
Wij branden van verlangen
tot alles is voltooid.

V: Antifoon

*“Mijn plan met jullie staat vast - spreekt de Heer. Ik heb jullie
geluk voor ogen, niet jullie ongeluk: ik zal je een hoopvolle
toekomst geven.”*

Gloria Patri (Ere zij de Vader...)

KYRIE en GLORIA verklankt

(Kwintessens en deels meegezongen door gemeente)

„Aus tiefer Not“ (SWV 235), Heinrich Schütz (1585-1672)

Kwintessens:

1. *Aus tiefer Not schrei ich zu dir,
Herr Gott, erhöre mein Rufen,
Dein gnädig Ohren kehr zu mir,
Und meiner Bitt sie öffnen,
Denn so du willst das sehen an,
Was Sünd und Unrecht ist getan,
Wer kann, Herr, vor dir bleiben?*

2. *Bei dir gilt nichts denn Gnad und Gunst,
Die Sünde zu vergeben,
Es ist doch unser Tun umsonst
Auch in dem besten Leben,
Vor dir niemand sich rühmen kann,
Des muss dich fürchten jedermann
Und deiner Gnaden leben.*

3. *Darum auf Gott will hoffen ich
Auf mein Verdienst nicht bauen,
Auf ihn mein Herz soll lassen sich
Und seiner Gnade trauen,
Die mir zusagt sein wertest Wort,
Das ist mein Trost und treuer Hort,
Des will ich allzeit harren.*

Gemeente en Kwintessens:

*Aus tiefer Not schrei ich zu dir,
Herr Gott, erhöre mein Rufen,
Dein gnädig Ohren kehr zu mir,
Und meiner Bitt sie öffnen,
Denn so du willst das sehen an,
Was Sünd und Unrecht ist getan,
Wer kann, Herr, vor dir bleiben?*

Kwintessens:

“Fürchte dich nicht” (JCB9), Johann Christoph Bach (1642-1703)

Tekst:

Fürchte dich nicht,
denn ich hab' dich erlöst,
ich hab' dich bei deinem Namen gerufen,
du bist mein.
Wahrlich, ich sage dir:
Heute wirst du mit mir im Paradies sein.

(Sopraan bovenstem)
O Jesu du,
mein Hilf und Ruh,
ich bitte dich mit Tränen:
Hilf, dass ich mich bis ins Grab
nach dir möge sehnen.

Gloria in excelsis (Ere zij God in den hoge...)

The musical score is written for three parts: Voorganger (or Voorganger and Gemeente), Gemeente, and a third part. The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is common time (C). The lyrics are in Dutch. The first part (Voorganger) has the lyrics: 'E - re zij God in den ho - ge'. The second part (Gemeente) has the lyrics: 'en vre - de op aar - de'. The third part has the lyrics: 'bij men-sen van wel - be - ha - gen.' The score ends with a double bar line.

voorganger: (of: voorganger en gemeente)

E - re zij God in den ho - ge

gemeente:

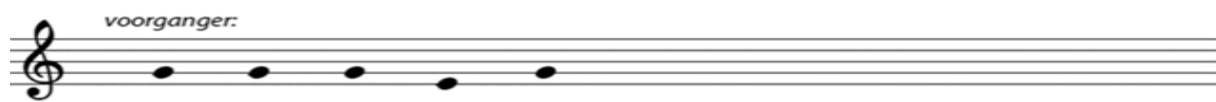
en vre - de op aar - de

bij men-sen van wel - be - ha - gen.

HET WOORD

Groet

voorganger:

De Heer zij met u

gemeente:

en met uw geest.

V: Zondagsgebed

HET WOORD

Schriftlezing Genesis 49, 29- 59,1

Zingen: Ps 91a, 1.2

1 Wie in de scha-duw Gods mag wo - nen
hoeft niet te vre-zen voor de dood.
Zoek je bij Hem een on-der - ko-men -
dan wordt zijn vre-de jou tot brood.
God legt zijn vleu-gels van ge - na - de
be - scher-mend om je heen als vriend
en Hij be-vrijdt je van het kwa - de,
op - dat je eens ge-luk zult zien.

2 Engelen zendt Hij alle dagen
om jou tot vaste gids te zijn.
Zij zullen je op handen dragen
door een woestijn van hoop en pijn.
Geen bange nacht zal je doen beven,
geen ziekte waar een mens van breekt.
Lengte van leven zal God geven,
rust aan de oever van een beek.

Schriftlezing 2 Petr 3, 8.9

Zingen: Ps 91a, 3

3 Geen duister zal je overvallen,
er is een licht dat eeuwig brandt.
Duizenden doden kunnen vallen, -
jij blijft geschreven in Gods hand.
God is een schild voor zijn getrouwen
die leven van geloof alleen.
Hij zal een nieuwe hemel bouwen
van liefde om hun tranen heen.

(gemeente gaat staan)

V: Psalmwoord:

*"God, wij loven u dag na dag, uw naam zullen wij
altijd prijzen" (Ps 44,9)*

Halleluja

voorganger: (of: voorganger en gemeente)

Hal - le - lu - ja,

gemeente:

hal - le - lu - ja, hal - le - lu - ja.

V: *"Lezing uit het Evangelie van Johannes (11, 25b-26a)
en uit het boek Openbaring (21, 1-4)*

V: (Lezing)

V: 'In de woorden uit de Schrift horen wij het Woord van de Levende God'.

Acclamatie

(Gemeente blijft staan)

tekst: Sytze de Vries

muziek: Christiaan de Vries

Licht voor ons uit en Woord dat ons goed doet:
steek ons — aan en maak ons be - vlo - gen!
Licht voor ons uit en Woord dat ons goed doet!

Zingen: Gezang 731, 1.2

1 Ver - geet niet hoe wij he - ten:
naar U zijn wij ge - noemd.
Zoudt Gij ons niet meer we - ten
dan wa - ren wij ge - doemd
te ster - ven aan uw le - ven;
maar zo Gij ons ge - denkt
is er een eeu - wig e - ven,
een o - gen-blik ge - ge - ven
een paas - dag die ons wenkt.

Liedboek Online

2 Zij raken niet vergeten
die over zijn gegaan
tot U, want in uw heden
bewaart Gij hun bestaan.
Hun namen zijn verzekerd
in uw gedachtenis,
Gij zult ze blijven spreken
tot die dag aan zal breken
waarop het wachten is.

VERKONDIGING

HET ANTWOORD

Kwintessens zingt:

„*Da Jakob vollendet hatte*“ (Israelsbrünnlein nr 10), Johann
Hermann Schein (1586-1630)

Tekst:

Da Jakob vollendet hatte die Gebot an seine Kinder,
tät er seine Füße zusammen aufs Bett
...und verschied
und ward versammelt zu seinem Volk.
Da fiel Joseph auf seines Vaters Angesicht
und weinet über ihn und küsset ihn.

Wij gedenken de overledenen (orgelspel)

V: Wij noemen de namen van degenen die ons lief waren en die
wij verloren aan de dood, hun namen die geschreven staan in de
palm van Gods hand. En wij ontsteken een kaars, om de
herinnering aan hen in het licht te houden.

(De namen worden genoemd)

Zingen: Lied 730, 1

Kwintessens en gemeente

Kwintessens

Heer, herinner u de namen
van hen die gestorven zijn,
en vergeet niet, dat zij kwamen
langs de straten van de pijn,
langs de wegen van het lijden,
door het woud der eenzaamheid,
naar het dag en nacht verbeide
vaderhuis, hun toebereid.

Kwintessens en gemeente

2 Heer, her - in - ner u hun luisterend
wak-ker lig-gen in de nacht
en hun roe-pen in het dui-ter,
de arm-zalig-heid van hun kracht,
en wil zeer aan - dach-tig le - zen
in de rim - pels van hun huid
de ver-scheurd-heid van hun we-zen,
en wis hun - ne zon-den uit.

Liedboek Online

V: Wij ontsteken een kaars voor al die mensen die we hier niet met name kunnen noemen maar waarvan wij de naam niet alleen in ons hart dragen maar die ook geschreven hebben in het boek dat wij bij deze kaars neerleggen.

Orgelspel

Wie dat wenst komt op dit moment naar voren om in stilte een kaars aan te steken voor een persoon die hem of haar nabij is, maar door de dood gescheiden...

<Te beginnen met de achterste rijen komen zij door het middenpad naar voren en ontsteken hun lichtje>

Orgelspel

V: Wij ontsteken tenslotte een kaars voor al die naamlozen, veraf en dichtbij, waarvan de naam alleen bij God bekend is. Koester de namen die wij hier gedenken, dat zij geborgen zijn in Uw genade, dat zij gekend zijn in U en bij ons.

Orgelspel

Inzameling van de gaven

De collecte is voor de helft bestemd voor het werk van onze gemeente en de andere helft is voor het werk van de diaconie.

Vandaag is het diaconaal collectiedoel de **Speelgoedbank**. Toelichting door de diaken van dienst (zie ook de info aan de achterkant van deze liturgie).

Meer informatie over deze doelen op diaconie.com/diaconaal kader. Heeft u geen internet, dan sturen we het graag toe. U kunt ook uw bijdrage overmaken: NL80INGB0004620048 t.n.v. de Diaconie Ev-Lutherse Gemeente Amsterdam o.v.v. het doel.

Uw gift - klein of groot - doet er toe! De Diaconie is ANBI-erkend, waardoor giften aftrekbaar zijn van de belasting. U kunt het werk ook steunen via een periodieke schenking (kan nu zonder notaris), legaat of erfenis. Belt u rustig als u hierover meer informatie wilt of vragen heeft: 020-4044708 (info@diaconie.com).

Wilt u ons werk als gemeente in het algemeen steunen, dan kan dat via een gift op de hieronder genoemde rekening. Wilt u specifiek steun bieden aan een van onze activiteiten hier op het Spui of in een van de ankerplaatsen (Maarten Luther Kerk of Augustanahof), dan is het goed, dit bij uw gift te vermelden: "Gift xyz-activiteit... Oude Lutherse Kerk".

Ons banknummer is NL45ABNA0543629945 - ABNANL2A t.n.v. College Kerkrentmeesters ELG Amsterdam.

Kwintessens en gemeente zingen tijdens de collecte

Tijd van leven (Huub Oosterhuis <t>, Henri Heuvelmans <m>)

Kwintessens

Tijd van vloek en tijd van zegen
tijd van droogte tijd van regen
dag van oogsten tijd van nood
tijd van stenen tijd van brood
Tijd van liefde nacht van waken
uur der waarheid dag der dagen
toekomst die gekomen is
woord dat vol van stilte is

Tijd van troosten tijd van tranen
tijd van mooi zijn tijd van schamen
tijd van jagen nu of nooit
tijd van hopen dat nog ooit
Tijd van zwijgen zin vergeten
nergens blijven niemand weten
tijd van kruipen angst en spijt
zee van tijd en eenzaamheid

Kwintessens en gemeente

Wie aan dit bestaan verloren
nieuw begin heeft afgezworen
wie het houdt bij wat hij heeft
sterven zal hij ongeleefd
Tijd van leven om met velen
brood en ademtocht te delen
wie niet geeft om zelfbehoud
leven vindt hij honderdvoud.

Voorganger: **Gebed over de gaven**

Voorganger: **Gebed voor alle namen, genoemd en ongenoemd**

Voorganger: **Vorbeden, stil gebed. Onze Vader**

Na elke voorbede die eindigt op: “zo bidden wij...”

antwoordt de gemeente met Gezang 916a:

1 Je kunt niet die-per val - len

dan in Gods ei - gen hand,

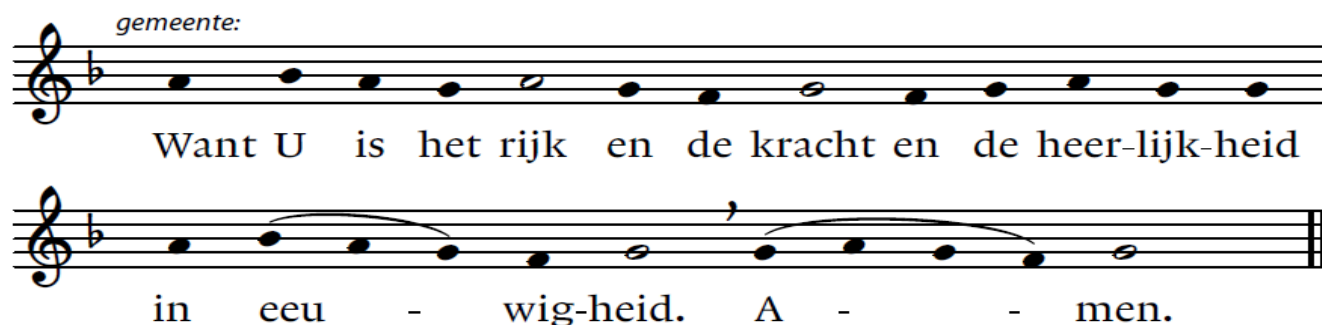
waar-mee Hij ons barm-har - tig

om - vat aan al - le kant.

Liedboek Online

ONZE VADER DIE IN DE HEMELN ZIJT
UW NAAM WORDE GEHEILIGD
UW KONINKRIJK KOME, UW WIL GESCHIEDE
OP AARDE ZOALS IN DE HEMEL.

GEEF ONS HEDEN ONS DAGELIJKS BROOD
 EN VERGEEF ONS ONZE SCHULD
 ZOALS OOK WIJ ONZE SCHULDENAARS VERGEVEN.
 LEID ONS NIET IN VERZOEKING,
 MAAR VERLOS ONS VAN DE BOZE.

Vredegroet

V: *De vrede van de Heer zij met u allen.*

G: AMEN

V: *Geef elkaar een teken van vrede...*

(Wij blijven staan)

Slotlied Gezang 755

Liedboek Online

2 O welk een vreug-de zal het we - zen,
als Hem elk volk is toe - ge - daan.
Uit aar-de en he-mel op - ge - re - zen,
vangt dan het nieu-we lof-lied aan,
als ie - der voor de Heer zich buigt
en al - ler stem Gods lof ge - tuigt.

Liedboek Online

V: ZENDING en ZEGEN

voorganger:

Ga heen in de vre - - de van de Heer.

gemeente:

God _____ zij lof _____ en dank.

V - (zegen) †

gemeente:

A - men, a - men, a - men.

(gemeente gaat zitten)

Orgelspel

Wij vragen u om tijdens het orgelspel aan het einde van de viering op uw zitplaats **blijven zitten**.

Na afloop van de viering bent u van harte welkom in de Tetterodezaal (rechtsachter in de kerk) voor een kopje koffie of thee.

Wilt u reageren op de inhoud van deze viering? Wij stellen uw mening en gedachten zeer op prijs. Dit kan direct naar ds Wöhle a.woehle@luthersamsterdam.nl

Wilt u op de hoogte blijven van actuele gebeurtenissen, activiteiten of ander nieuws uit onze gemeenschap? Via communicatie@luthersamsterdam.nl kunt u zich aanmelden voor de wekelijkse digitale Nieuwsbrief van de Lutherse Kerk aan het Spui.

EERSTKOMENDE EREDIENST IN de LUTHERSE KERK OP HET SPUI

1 december (1 advent), ds André van der Stoel
(Dienst met en (ook) voor kinderen)

8 december, ds Harry Donga

15 december DIENST IN DE RONDE LUTHERSE KERK!!!

ds Andreas Wöhle

EERSTKOMENDE ACTIVITEITEN IN EN VANUIT de LUTHERSE KERK OP HET SPUI

<voor meer activiteiten: Zie het activiteitenboekje!!!>

Gespreksgroep “Rouw” - Ervaring met verlies en gemis

De voor dit najaar beoogde gespreksgroep kon door omstandigheden niet zo als gepland plaats vinden. In het voorjaar zal er nu een gespreksgroep worden aangeboden onder leiding van ds Andreas Wöhle. Rouw en verdriet maken vaak eenzaam omdat in onze omgeving mensen niet altijd zo reageren als je zou willen. Er is in onze samenleving niet zo veel plek, tijd en geduld voor rouw en verlies, veel mensen kunnen er niet goed mee omgaan. In deze bijeenkomsten luisteren naar elkaars verhalen en ervaringen. Lotgenoten zullen veel bij elkaar herkennen en kunnen elkaar met hun begrip en aandacht helpen.

Elke bijeenkomst begint met een gedicht over verlies.
Gespreksonderwerpen kunnen zijn: Welk verlies heb je geleden, hoe lang geleden, hoe gaat het nu? Wat heeft geholpen, wat heeft niet geholpen in het dragen van het verlies, was er troost en waaruit bestond die? Wat is de rol van geloof in verdriet en rouw? Data: Maandagen 3 februari, 3 maart, 14 april, om 19:30 uur. Handboogstraat 4 - Aanmelding via ds Andreas Wöhle

OPEN VOOR IETS GROTERS

3 advent in de Ronde Lutherse Kerk

Hoewel de Ronde Lutherse Kerk aan het Singel nog altijd in het bezit is van de Evangelisch-Lutherse Gemeente, is het gebouw na 1935 niet meer gebruikt voor de reguliere eredienst.

Sinds kort viert Luthers Amsterdam echter weer één dag per jaar in de Ronde Lutherse: de 3e zondag van Advent, ook de dag waarop de kerk in 1671 werd ingewijd.

Dit jaar valt '3 Advent' op 15 december.

Ds. Andreas Wöhle gaat voor in een feestelijke Lutherse dienst vol zang en muziek, met Wim Dijkstra op het monumentale Bätz-orgel en Paloma de Beer op hobo.

Voor de bediening van het Heilig Avondmaal gebruiken we het verguld zilveren avondmaalstel dat Christiaan Warenberg in 1728 speciaal voor dit gebouw smeedde en dat in het Luther Museum bewaard wordt. Iedereen is van harte welkom om deze viering mee te maken. Het is een uitgelezen gelegenheid om het monument, met de koepel die zo'n markant onderdeel vormt van het Amsterdamse stadsgezicht, eindelijk eens van binnen te zien én zelf te ervaren waarvoor het destijds is gebouwd. Ronde Lutherse Kerk, Kattengat 2, Amsterdam
15 december / 3e zondag van Advent 2024, 10:30 uur

Soep en gesprek over ‘Hoop voor de Toekomst’

Ds. Andreas Wöhle organiseert op 3 zondagen na de viering een soep-gesprekskring rondom het studiedocument ‘Hoop voor de toekomst’ dat vanuit de Lutherse Wereldfederatie onze relaties met de Joodse gemeenschap beschrijft. Wat is onze gezamenlijke geschiedenis, en wat zijn onze uitdagingen, struikelstenen, hoop... ?

Zondagen 2 februari; 2 maart; 13 april 12.45-14.30 uur (soep vooraf) Handboogstraat 4, Leiding en aanmelding via ds Andreas Wöhle

Samen het Bijbelboek Handelingen lezen

Het afgelopen jaar zijn we begonnen het Bijbelboek Handelingen met elkaar te lezen. We hebben gezien hoe de eerste christenen na Jezus’ hemelvaart zochten hoe ze geleid door de heilige Geest konden leven in Jezus’ spoor.

Het komende jaar lezen we het tweede gedeelte van dit Bijbelboek. Hoofdpersoon is de apostel Paulus. Wat bezielde deze ‘grootste volgeling van Jezus’? Elke bijeenkomst staat op zichzelf, voorkennis is niet nodig.

Data: 19 september; 10 en 30 oktober; 14 november;

Locatie: Handboogstraat 4

Leiding en aanmelden: ds. André van der Stoel

Soep en gesprek ‘Canon van het Nederlands protestantisme’

Ds. Andreas Wöhle organiseert op 3 zondagen na de viering een soep-gesprekskring rondom het nieuw verschenen boek over de ‘Canon van het Nederlands protestantisme’. Welke karakteristieken worden in deze canon beschreven, en in hoeverre herkennen wij deze in onze eigen lutherse wijze van leven en geloven? Laatste bijeenkomst zondag 1 december 12.45-14.30 uur (soep vooraf), Handboogstraat 4

Theologische Leesclub Luthers Amsterdam

Het afgelopen jaar gaven enkele gemeenteleden aan graag eens theologisch ‘de diepte in te willen duiken’. Veel van het

cursusaanbod was ingericht op toegankelijkheid voor iedereen, en er lag minder nadruk op een stevige intellectuele uitdaging. Terwijl samen zo'n stevige uitdaging aangaan ook heel verrijkend kan zijn voor geloof en leven.

Daarom gaat er dit jaar een 'Theologische Leesclub Luthers Amsterdam' van start onder leiding van ds. André van der Stoel. Samen kiezen we een uitdagend (theologisch) boek dat we persoonlijk lezen, en dan in 1 of enkele bijeenkomsten met elkaar bespreken.

Interesse om eens een bijeenkomst mee te doen? Neem contact op met ds. André van der Stoel

Jong en Luthers

Het afgelopen jaar is er een groep gevormd van zo'n 15 jonge lutheranen binnen Luthers Amsterdam en Haarlem. We zijn 3 keer bij elkaar geweest om elkaar te leren kennen, en een bezinnend onderwerp te bespreken.

Ook het komende jaar willen we weer enkele bijeenkomsten organiseren die interessant zijn voor studenten en jonge werkenden. Heb je interesse? Neem contact op met ds. André van der Stoel.

Samen muziek maken

Als gemeente willen we de komende jaren meer aandacht schenken aan samen zingen en muziek maken. Onze cantor/organist Wim Dijkstra gaat ons hier het komende seizoen in meenemen.

Basiscursus christelijk geloof

Wil je je oriënteren op het christelijk geloof? Of heb je na vele jaren als gemeentelid behoefte om 'de basis' van de christelijke traditie weer eens te doordenken? Laat dan je interesse weten voor een 'Basiscursus christelijk geloof'.

Aan de hand van de aanmeldingen wordt er door de predikanten van onze gemeente een programma op maat samengesteld. In een serie bijeenkomsten spreken we hoofdpunten uit het christelijk geloof door: wat betekent het dat God onze Schepper

is? Op welke manieren kun je de Bijbel lezen? Wat zijn de kenmerken van leven in het spoor van Jezus Christus? Waarom is de kerk zoals ze is? Na het volgen van deze cursus is het mogelijk om je geloof in een kerkdienst in het openbaar uit te spreken (belijdenis) en gedoopt te worden. Interesse? Neem contact op met ds. André van der Stoel

ACTIVITEITEN IN DE MAARTEN LUTHER KERK

zij-ingang Uiterwaardenstraat 279

Mediteren op maandag

Iedere maandagochtend komt er in de mooie en multifunctionele Maarten Luther Kerk een groep mensen bij elkaar die samen een uur lang mediteren. We beginnen met een zogenaamde ‘bodyscan’ waarin we aan het hele lichaam aandacht schenken, want een stille geest begint met een tot rust gebracht lichaam. Vervolgens is er een tekst of een (geleide) meditatie en we besluiten met 20 minuten stilte.

Altijd al kennis willen maken met mediteren? Kom een keer vrijblijvend langs en doe mee. Je kunt komen wanneer het je uitkomt, je bent dus niet verplicht iedere maandag te aanwezig te zijn en je kunt per keer betalen.

Data: Vanaf 30 september

Begeleiding: Antoinette van Gorp en Marieke Brouwer

Bijdrage: 5 euro per keer

Informatie: ds. Marieke Brouwer: 06-57544477 maj.brouwer@planet.nl

ACTIVITEITEN LUTHER MUSEUM AMSTERDAM

Nieuwe Keizersgracht 570

Tentoonstelling Johann Georg Schwartz

Dit jaar is het 150 jaar geleden dat Johann Georg Schwartz overleed: een voortreffelijk luthers portretschilder uit de 19e eeuw. Zijn werk is onterecht in de vergetelheid geraakt doordat hij in de schaduw kwam te staan van zijn beroemde dochter Thérèse Schwartz, waarvan werk te zien is bij vrijwel alle

belangrijke musea in Nederland. Ter gelegenheid van zijn 150e sterfdatum en 100 jaar na zijn laatste overzichtstentoonstelling, organiseert het Luther Museum Amsterdam een grote expositie met de beste portretten van Johann Georg Schwartze.

Data: 17 oktober t/m 19 januari 2025

Openingstijden: donderdag-zondag van 11.00-17.00 uur

Cursus Leren van Luther ‘Geloof als bevrijding’

Voor wie zich wil verdiepen in geloofsvragen is er al een aantal jaren de cursus ‘Leren van Luther’. Dit jaar is het thema ‘Geloof als bevrijding’. Waarvan wist Luther zich bevrijd? En wat is de betekenis van de beelden die hij gebruikt om die bevrijding te duiden, zoals ‘reiniging’, ‘verlossing/loskoping’, ‘vergeving’, ‘verzoening’ en ‘vrijspraak’. Wilt u zich daar eens in verdiepen, hier met elkaar over spreken en van theologen leren dan is deze cursus iets voor u. Deze cursus wordt aangeboden op 17 verschillende locaties in het land, en ook online. Elke avond wordt verzorgd door een andere gastdocent. In Amsterdam vinden de avonden dit jaar plaats in het Luther Museum.

Data: 7 november drs. Elsa Aarsen-Schiering; 21 november ds. Willy Metzger; 21 december ds. Margo Jonker; 9 januari ds. André van der Stoel

Tijd: 19.30 uur - 21.00 uur

Kosten: €20,-

Info en aanmelden: ds. André van der Stoel

Pastoraat, zorgdragen voor elkaar

- Wilt u graag eens een gesprek met een van onze pastorale bezoekers?
 - Zou u met enige regelmaat bezocht willen worden?
 - Bent u ziek, of wordt u opgenomen in het ziekenhuis of elders?
 - Weet u van anderen dat ze ziek zijn of mist u iemand in de diensten?
- Laat het ons weten! Zo kunnen we zorgdragen voor elkaar.
Stuur een mailtje naar Marianne Starke of bel haar. Zij coördineert het pastorale bezoekwerk.

Email: mariannestarke@hotmail.com, tel: 06-50635693

Voor persoonlijke gesprekken, geestelijke begeleiding en crisis pastoraat (ernstige ziekte, overlijden, andere crises) kan men direct contact met een van de predikanten opnemen:

- ds. Andreas Wöhle: 06-20195027

a.woehle@luthersamsterdam.nl

- ds. André van der Stoel: 06-15598246

andrevanderstoel@luthersamsterdam.nl

**COLLECTE VOOR DE
SPEELGOEDBANK**

24 NOVEMBER 2024

**Doneer een geldbedrag, of geef (oud) speelgoed
mee, zodat arme gezinnen hier gebruik van
kunnen maken.**

Extra welkom: poppen, poppenwagens, hijskranen, garages,
knutselspullen, auto's met afstandbediening en boeken voor alle leeftijden.
Niet: oorlog- en wapengerelateerd speelgoed, knuffels, schaatsen en
DVD's

LEVER HET IN TIJDENS DE VRIJDAGMIDDAGBORREL OP
22 NOVEMBER TUSSEN 16 EN 18 UUR IN HET
GEMEENTECENTRUM AAN DE HANDBOOGSTRAAT 4 OF
TIJDENS DE KERKDIENT 24-11 OM HALF ELF.